

== Kitapçılığımızın gelişmesi etrafında ==

B. Vecihi Görk editörlerin raporlarındaki noksanlara işaret ediyor

Kaliteli bir kitap elde etmenin baş şartı telif veya tercüme eserin, bu işin gerçekten ehli olan yazarlara ve mütercimlere yazdırılması ve tercüme ettirilmesidir. Piyasamız yanlış ve berbat tercümelerle doludur.

Türk kitapçılığının gelişmesi için neler yapılması lâzımgeldiği hakkında Editörler derneği idare kurulu tarafından hazırlanıp Millî Eğitim Bakanlığına sunulan raporun içindekileri geçenlerde bu sütunda hülâsa etmiştim. Rapor münevver muhitlerde ciddi bir alâka ile karşılanmıştır. Bu alâkadan istifade ederek kitap meselelerimizi çok iyi bilen ve tecrübeli bir mütehassıs olan Devlet kitapları mütedavil sermayesi müdürü B. Vecihi Görk'e bu rapor hakkındaki düşüncelerini sormayı muvafık bulduk. Raporun Editörlük bakımından bir çok ehemmiyetli meselelere temas ettiğini söyleyen B. Vecihi Görk kitapçılık bakımından bazı noktaların ihmal edilmiş olduğunu da sözlerine ilâve ederek demiştir ki:

— Her şeyden önce iyice belirtmek lâzımdır ki kitapçılık ihtisasa dayanan başlı başına çok ince bir meslektir. Her önüne gelen rasgele bir bakkal, bir tütüncü, bir tuhafiyeci dükkânının camekânına bir kaç kitap koyup onları satmakla kitapçı olmuş sayılamaz. Hele böyleleri kitap meraklılarını asla tatmin edemezler. Zira kitapçının müşteriye aradığından fazla kitap arzetmesi icabeder. Halbuki böyleleri camekânlarında ve gözleri önünde bulundurdukları kitaplardan başka kitapların mevcudiyetinden haberdar bile değildirler. Bu türlü kitapçılardan kitapçılığın inkişafı için bir fayda beklemek şöyle dursun, zarar bile umulabilir.

— Meselâ?

— Meselâ bu türlü kitapçılar kitaptan kazandıklarının en ufak bir kısmını bile kitapçılığın gelişmesine sarfetmeği akıllarına dahi getirmezler. Halbuki bu kazançlar hakiki kitapçıya inhisar etse bundan kitapçılık faydalanmış olur. Şu halde kitapçılığın gelişmesi için tedbirler düşünürken her şeyden önce kitabı, kitapçılığı bir meslek olarak kabul etmiş olanların satmasını sağlamak lâzımdır.▶

Kitapçıların durumu

B. Vecihi Görk kitapçılığın çok ince bir meslek olduğunu söylerken kitapçının bir takım bilgilere sahip olması, mütemadiyen öğrenmesi gerektiği ve yeni yeni ufuklara açılmanın zaruriliği üzerinde ehemmiyetle durmaktadır:

— Bir bakkal, satmakta olduğu yiyecek maddeleri üzerinde pek kısa zamanda mütehassıs olur. Fakat bir kitapçı için iş böyle değildir. Hiç durmadan yeni yeni kitaplar çıkmaktadır. Kitapçı ayakta durabilmek için bunları adım adım takibetmek zorundadır. Bu iş hafızanın yardımıyla olmaz, bibliyografyalara ihtiyaç vardır.

Bizde kitapçılar çok zaman hafızalarına güvenirlere ve tabiatıyla okuyucunun imdadına yetişemezler. Meselâ kitapçı dükkânına müşteriler gelir, teknik, hukuk, doktorluk, müzik, tarih, edebiyat üzerine eserler isterler. Kitapçılarımızdan hiç biri böyle müşterileri tatmin edecek durumda değildirler. Çünkü ellerinde neşriyatı takibedecek bibliyografya-

Yazan:

Şevket RADO

Editörlerle Kitapçılar

B. Vecihi Görk'e göre editörler, kitapçılar ve okuyucular arasında sağlam esaslara dayanan bir anlaşma yapılmadıkça kitapçılığın kolay kolay inkişaf etmesi beklenemez. Bunun için de nizamnameye ihtiyaç vardır. Bu nizamname başka memleketlerde olduğu gibi kitapçılarla editörler ve kitapçılarla müşteriler arasındaki münasebetleri tanzim edecektir. Nizamname editörlük mesleğini ve şartlarını, kitapçılığın ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak kaleme alınması, ayrıca iskonto meselesini de bir şekle bağlamalıdır. Çünkü iskonto azdır. Bu sayede kitapçı okuyucuya bir eser teklif ettiği zaman birçok mesuliyetler yüklendiğini hissedecek, ve müşterinin ihtiyaçlarını en geniş ölçüde karşılamaya onu sevkedecektir.

Kaliteli kitap ve telif hakları

— Editörler raporlarında bilhassa kaliteli kitabın çoğalmasını istiyorlar. Bunu temin etmenin şartları nelerdir?

— Editörler kaliteli kitap diyorlar ama, bunun etrafında hiç bir tafsilât vermiyorlar. Kaliteli kitap denildiği zaman her şeyden önce muharrir ve mütercimler akla gelir. Kitap satışımızın ve kaliteli kitap basmanın en esası âmilleri hiç şüphe yok ki muharrir ve mütercimlerdir. Kaliteli bir kitap elde etmenin baş şartı telif veya tercüme eserin, bu işin gerçekten ehli olan yazarlara ve mütercimlere yazdırılması veya tercüme ettirilmesidir.

Piyasamız yanlış ve berbat tercümelerle doludur. Editörlerimiz kitabı ucuza mal etmek için bazen dil bilmiyen kimselere tercüme yaptırarak, bu suretle âdeta müşterilerinin zevk ve anlayışlarıyla alay etmektedirler. Sonra yine bazı editörlerimiz orta çapta bir mütercime verdikleri parayı, yüksek kaliteli bir mütercime vermek suretile o mütercim ister istemez şişirme tercüme yapmaya mecbur etmektedirler. Bugün muharrir ve mütercimlerimize verilmekte olan telif hakları gerçekten de çok az olup hiç bir nispet kabul etmemektedir. Yüksek kaliteli kitap elde etmek için alelâde bir yazar veya mütercime forma başına verilen para ile yüksek kaliteli bir müellif veya mütercime verilen parayı birbirinden ayırdetmeli ve araya klâs farkının icabettirdiği telif hakkı farkı koymalıdır. Aksî takdirde hiçbir zaman yüksek kaliteli bir kitap temin edilemez. Millî Eğitim Bakanlığının sor klâsikler serisinin muvaffakiyetin temin eden en mühim âmillerden biri bu yüksek kaliteli mütercimlerle işe çekilmiş olmasıdır. Aynı mütercimlerden editörlerimiz de fayda lanabilirler.▶

B. Vecihi Görk bu sözleriyle bene kaliteli kitap mevzuunun ruhuna temas ediyordu.

Şevket Rado

